

Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τμήμα Περιβάλλοντος

**ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ – ΜΕΤΡΟ 2.6
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ ΠΕ 1.1 :

ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΤΑΣΕΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

ΜΥΤΙΑΗΝΗ,

Μάρτιος , 2004

Αναμόρφωση Προπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών
Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Τμήμα Περιβάλλοντος

Παραδοτέο ΠΕ 1.1: Έκθεση Διεθνών Τάσεων Εκπαιδευτικών Πρακτικών

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
2	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	2
3	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ	6
3.1	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ	6
3.2	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ	10
4	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ	18
5	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	20

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση αποτελεί το παραδοτέο «ΠΕ1.1 Έκθεση Διεθνών τάσεων και εκπαιδευτικών πρακτικών» του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ: «ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ- ΜΕΤΡΟ 2.6.», και εντάσσεται στο «ΠΕ1: Ολοκλήρωση σχεδιασμού νέου Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών».

Ο στόχος της έκθεσης όπως ορίζεται από το έντυπο υποβολής της πρότασης είναι «η μελέτη διερεύνησης διεθνών τάσεων σε ότι αφορά την εφαρμογή νέων και σύγχρονων εκπαιδευτικών πρακτικών στις σπουδές περιβάλλοντος που θα επιτευχθεί με ανάλυση συναφών τμημάτων του εξωτερικού.».

Στην παρούσα φάση του έργου, η έμφαση δίνεται στο περιεχόμενο και τον τρόπο διεκπεραίωσης των μαθημάτων έτσι ώστε να εναρμονιστούν με το διεθνές γίνεσθαι, ενώ στην συνέχεια η συγκεκριμένη μελέτη θα αποτελέσει και την βάση για την ανάπτυξη διασυνδέσεων με συναφή πανεπιστημιακά τμήματα του εξωτερικού με το Τμήμα .

2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η προσέγγιση των τάσεων των εκπαιδευτικών πρακτικών έγινε με την εξέταση και την ανάλυση τόσο πανεπιστημίων του εξωτερικού, όσο και ελληνικών τμημάτων.

Η εξέταση και η ανάλυση των πανεπιστημίων επιτελεί δύο στόχους

- την διαπίστωση των διεθνών τάσεων και των εκπαιδευτικών πρακτικών στις σπουδές περιβάλλοντος
- την σκιαγράφηση των εφοδίων που προσφέρουν «ανταγωνιστικά» τμήματα, συναφών αντικειμένων με το τμήμα περιβάλλοντος στον ελληνικό χώρο.

Η προσέγγιση των στόχων και στις δυο περιπτώσεις, τα ελληνικά πανεπιστήμια και τα πανεπιστήμια εξωτερικού, έγινε με την ανάλυση των προγραμμάτων σπουδών που προσφέρουν αντίστοιχους και συναφείς τίτλους σπουδών. Η εύρεση των προγραμμάτων σπουδών έγινε μετά από αναζήτηση στο διαδίκτυο στις ιστοσελίδες των πανεπιστημίων.

Για την ανάλυση των οδηγών σπουδών, έγινε κατηγοριοποίηση των μαθημάτων στους αντίστοιχους τομείς του τμήματος Περιβάλλοντος και στην συνέχεια εντοπίστηκαν τα μαθήματα τα οποία δεν προσφέρονται στο τμήμα και θα μπορούσαν να ενταχθούν στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών.

Η κατηγοριοποίηση στους τομείς του τμήματος περιβάλλοντος έγινε βάσει των ήδη υπαρχόντων μαθημάτων και του διδακτικού δυναμικού του τμήματος. Τα μαθήματα Εντάχθηκαν στους Τομείς Διαχείρισης Οικοσυστημάτων (ΤΔΟ), Περιβαλλοντικής Μηχανικής και Επιστήμης (ΤΠΜΕ) και τον Τομέα Γεωγραφίας και Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού (ΤΓΠΣ). Όπου η κατηγοριοποίηση στους αντίστοιχους τομείς δεν ήταν δυνατή, λόγω του διατομεακού περιεχομένου του μαθήματος, το μάθημα καταχωρούνταν σε από κοινού σε δύο ή τρεις τομείς.

Για την εξέταση των ξένων πανεπιστημίων εντοπίστηκαν αρχικά, πανεπιστήμια που προσφέρουν τίτλους σπουδών Περιβαλλοντικών Σπουδών (Environmental Studies) και Περιβαλλοντικών Επιστημών (Environmental Sciences) στην Μεγάλη Βρετανία και τις Η.Π.Α.. Η επιλογή να εξεταστούν τα πανεπιστήμια των συγκεκριμένων χωρών, οφείλεται στην μακρά παράδοση των Η.Π.Α. στην μελέτη του περιβάλλοντος, ενώ όσον αφορά την Μεγάλη Βρετανία, στην προσπάθεια να προσεγγιστούν οι ευρωπαϊκές τάσεις. Επιπλέον και οι δύο αυτές χώρες αποτελούν πόλο έλξης για άτομα τα οποία επιλέγουν σπουδές στο εξωτερικό.

Παραδοτέο ΠΕ 1.1: Έκθεση Διεθνών Τάσεων Εκπαιδευτικών Πρακτικών

Στην συνέχεια από την αρχική λίστα επιλέχθηκαν πανεπιστήμια τα οποία ξεχωρίζουν για το επίπεδο σπουδών που προσφέρουν και αναλύθηκαν οι οδηγοί σπουδών των πανεπιστημίων. Τέλος επιλέχθηκαν και αναλύθηκαν προγράμματα συναφών τίτλων σπουδών πανεπιστημίων τα οποία έχουν υψηλή ποιότητα στο συγκεκριμένο τίτλο σπουδών.

Η εξέταση των εκπαιδευτικών πρακτικών που εφαρμόζονται στα πανεπιστήμια του εξωτερικού προσεγγίστηκαν βάσει της περιγραφής των μαθημάτων, όπως αυτή εμφανίζεται στους ιστότοπους των πανεπιστημίων, με βασικό στόχο να εντοπιστούν πρακτικές οι οποίες να αφορούν χρήση διαφορετικών μεθοδολογικών προσεγγίσεων και κυρίως την χρήση διαδικτύου στην διδασκαλία.

Τα τμήματα των ελληνικών πανεπιστημίων που εξετάστηκαν περιορίζονται στα συναφή αντικείμενα σπουδών δηλαδή, την Δασολογία, την Περιβαλλοντική Μηχανική και το αντίστοιχο τμήμα της Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων.

Πρέπει να σημειωθεί ότι τα μαθήματα τα οποία παρουσιάζονται στους οδηγούς σπουδών των πανεπιστημίων εξωτερικού αφορούν το ακαδημαϊκό έτος '02 – '03 για τα πανεπιστήμια του εξωτερικού, όπου η διαμόρφωση των προγραμμάτων γίνεται σε ετήσια βάση. Επίσης, λόγω του ότι η δομή των πανεπιστημίων επιτρέπει τους φοιτητές να παρακολουθήσουν μαθήματα και από άλλα τμήματα και όχι μόνο από το δικό τους, είναι πολύ πιθανό ο αριθμός των μαθημάτων που παρουσιάζονται ως «μη προσφερόμενα» να προσφέρονται τελικά στο πανεπιστήμιο και ο παρακάτω σχολιασμός να μην είναι απόλυτα ακριβής. Παρόλα αυτά, η παρούσα ανάλυση προσφέρει ουσιαστικές πληροφορίες για τις διεθνείς κατευθύνσεις των σπουδών περιβάλλοντος και τις εκπαιδευτικές πρακτικές οι οποίες εφαρμόζονται σε αυτές.

Κατάλογος Πανεπιστημίων τα οποία εξετάστηκαν

Ο αριθμός των πανεπιστημίων που εξετάστηκαν συνολικά είναι 36, εκ των οποίων 4 αφορούν τμήματα ελληνικών πανεπιστημίων, 20 πανεπιστημίων των Η.Π.Α. και 12 πανεπιστημίων της Μεγάλης Βρετανίας. Τα πανεπιστήμια που εξετάστηκαν παρουσιάζονται παρακάτω αλφαβητικά ανά χώρα.

Ελληνικά πανεπιστήμια

1. Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος – Α.Π.Θ.

Παραδοτέο ΠΕ 1.1: Έκθεση Διεθνών Τάσεων Εκπαιδευτικών Πρακτικών

2. Τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων – Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

3. Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος – Πολυτεχνείο Κρήτης

4. Τμήμα Περιβαλλοντικών Μηχανικών – Δ.Π.Θ.

Πανεπιστήμια Η.Π.Α.

Environmental Studies

1. Brown University
2. Middlebury College
3. Princeton University
4. San Francisco State University
5. State University of New York
6. University of California Santa Barbara
7. University Of California Santa Cruz
8. Williams
9. Yale University

Environmental Science

1. Antioch University
2. Brown University
3. Columbia University
4. Dartmouth University
5. Duke University
6. Harvard University
7. Middlebury College
8. San Jose University State University
9. University of Colorado
10. University of Southern California
11. University of Wisconsin

Environmental Engineering

1. Stanford University

Άλλοι τίτλοι σπουδών σχετικοί με το περιβάλλον

1. University of California, Davis

Πανεπιστήμια Μεγάλης Βρετανίας

Environmental Studies

1. University of Hertfordshire
2. University of Manchester

Environmental Science

1. Lancaster University
2. University of Aberystwyth
3. University of Bangor
4. University of Birmingham
5. University of East Anglia
6. University of Manchester
7. University of Salford
8. University of Southampton

Environmental Engineering

1. Nottingham University

Άλλοι τίτλοι σπουδών σχετικοί με το περιβάλλον

1. University of Northumbria
2. University of Reading
3. University of Salford

Πρέπει να σημειωθεί ότι ορισμένα από τα παραπάνω πανεπιστήμια προσφέρουν τίτλους σπουδών στις Περιβαλλοντικές Σπουδές (Environmental Studies), τις Περιβαλλοντικές Επιστήμες (Environmental Sciences) ή και άλλους συναφείς τίτλους σπουδών. Η ανάλυση των προγραμμάτων σπουδών έγινε και για τους δύο πρώτους τίτλους, ενώ αναλύθηκαν επιλεκτικά τα προγράμματα συναφών τίτλων σπουδών.

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά στο [παράρτημα](#).

3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

3.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ

Ο αριθμός των τμημάτων τα οποία σχετίζονται με το περιβάλλον στον ελληνικό χώρο είναι περιορισμένος. Συγκεκριμένα τα τμήματα εκτός αυτού του Τμήματος Περιβάλλοντος είναι τέσσερα (4), το Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος στο Α.Π.Θ. το οποίο λειτουργεί από το 1927, τα τμήματα Μηχανικών Περιβάλλοντος στην Κρήτη και την Ξάνθη τα οποία λειτουργούν από το ακαδημαϊκό έτος '97 – '98 και '95- '96 αντίστοιχα και το Τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων που λειτούργησε για πρώτη φορά το ακαδημαϊκό έτος '98 – '99.

Αναλυτικά τα συμπεράσματα σχετικά με την κατεύθυνση και τις πρακτικές των παραπάνω τμημάτων παρουσιάζονται παρακάτω.

Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος – Α.Π.Θ.

Η πρώτη Ανώτατη Δασολογική Σχολή Ιδρύθηκε το 1917 στην Αθήνα και λειτούργησε εκεί για δέκα χρόνια. Το 1927 μεταφέρθηκε στην Θεσσαλονίκη και προστέθηκε στη Σχολή Φυσικών και Μαθηματικών Επιστημών, που αρχικά λειτούργησε μόνο με το Τμήμα Δασολογίας. Το 1983 το Τμήμα απέκτησε τον σημερινό του τίτλο.

Το τμήμα παραδοσιακά δομήθηκε στην λογική διαχείρισης των δασών, γεγονός το οποίο αντικατοπτρίζεται στην δομή του προγράμματος σπουδών. Συγκεκριμένα στην ιστοσελίδα του τμήματος αναφέρεται:

«Το Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος (παλιότερα ως ανεξάρτητη Δασολογική Σχολή και Τμήμα Δασολογίας) , με την εκπαίδευση , την έρευνα, τα συγγράμματα και άλλα δημοσιεύματα, καθώς και τη γενικότερη δραστηριότητα του προσωπικού και των αποφοίτων του έχει σημαντικά στην ανάπτυξη της ελληνικής δασολογικής επιστήμης, στη βελτίωση της διαχείρισης και αξιοποίησης των ελληνικών δασών και γενικότερα των φυσικών πόρων και στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας μας.»

Παραδοτέο ΠΕ 1.1: Έκθεση Διεθνών Τάσεων Εκπαιδευτικών Πρακτικών

Το τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος, ως τμήμα πενταετούς φοίτησης παρέχει την δυνατότητα παρακολούθησης μεγαλύτερου αριθμού μαθημάτων από αυτά του τμήματος Περιβάλλοντος. Το μεγαλύτερο μέρος των μαθημάτων αντιστοιχούν κυρίως στον ΤΔΟ του τμήματος Περιβάλλοντος, αλλά υπάρχει και αριθμός μαθημάτων που αντιστοιχούν στους ΤΠΜΕ και ΤΓΠΣ. Οι οδηγοί σπουδών παρουσιάζουν αρκετές διαφορές ως προς τα μαθήματα που περιέχουν, αλλά η φιλοσοφία σπουδών είναι διαφορετική. Έτσι πολλά μαθήματα αν και κοινά, εντασσόμενα στα δύο προγράμματα σπουδών έχουν διαφορετικό ρόλο ως προς τα γνωστικά εφόδια και δεξιότητες που καλούνται να προσφέρουν.

Γενικά το Τμήμα Περιβάλλοντος παρέχει, όπως και είναι αναμενόμενο, μαθήματα τα οποία καλύπτουν μεγαλύτερο εύρος των ζητημάτων σε σχέση με το περιβάλλον, από ότι το τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος κυρίως στους ΤΠΜΕ και ΤΓΠΣ. Ωστόσο το τμήμα της Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος, παρέχει μεγαλύτερη ειδίκευση σε θέματα κυρίως του ΤΔΟ αλλά και των υπολοίπων τομέων, όταν αυτά αφορούν την διαχείριση δασών.

Τα μαθήματα, τα οποία δεν καλύπτονται από αντίστοιχα στο τμήμα Περιβάλλοντος και στους τρεις τομείς αποτελούν μαθήματα τα οποία γενικά, είναι εξειδικευμένα στην διαχείριση δασών, όπως τα «Εφαρμοσμένη Δασοκομία» και «Δασική Διαχειριστική» για τον ΤΔΟ, τα «Δασικές Κατασκευές» και «Εφαρμογές Μηχανημάτων Υδρονομικών και Δασοτεχνικών Έργων» για τον ΤΠΜΕ και «Ιστορία Δασικής Βλάστησης» και «Δασική Εκτιμητική και Λογιστική» για τον ΤΓΠΣ.

Ωστόσο, ορισμένα μαθήματα μπορούν να αποτελέσουν τμήμα του προγράμματος σπουδών του τμήματος Περιβάλλοντος καθιστώντας τους απόφοιτους περισσότερο ανταγωνιστικούς σε ζητήματα όπως αυτό της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Προστατευτέων Περιοχών κ.α..

Τα μαθήματα αυτά ανά τομέα είναι τα:

Τομέας Διαχείρισης Οικοσυστημάτων

- Οικολογία Υγροβιότοπων
- Οικολογία Πτηνών

Τομέας Γεωγραφία και Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού

- Κοινωνιολογία

- Περιβαλλοντική Πολιτική

Συγκεντρωτικά μπορούμε να πούμε ότι παρόλο που τα αντικείμενα που πραγματεύονται τα δυο τμήματα είναι συναφή, η στόχευση των τμημάτων είναι διαφορετική.

Τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων – Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Το Τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων είναι ένα καινούργιο τμήμα πενταετούς φοίτησης. Το πρόγραμμα σπουδών του τμήματος, βασισμένο στην εμπειρία των παλαιότερων τμημάτων των Μηχανικών Περιβάλλοντος αλλά και του Περιβάλλοντος, παρουσιάζει ευρύτητα και εμβάθυνση στα διδασκόμενα πεδία. Το τμήμα καλύπτει ένα μεγάλο μέρος από τα μαθήματα που διδάσκονται στο τμήμα Περιβάλλοντος, αλλά τα μαθήματα στα μεγαλύτερα έτη σπουδών διαφέρουν σημαντικά.

Συγκεκριμένα για το ΤΔΟ το τμήμα Περιβάλλοντος εμβαθύνει σε μεγαλύτερο βαθμό στον σχεδιασμό και διαχείριση προστατευτέων περιοχών και την διατήρηση της βιοποικιλότητας. Επίσης, σημαντική είναι η ύπαρξη των μαθημάτων «Περιβάλλον και Επιστήμη» που αναφέρεται στην αξία του περιβάλλοντος στην ανθρώπινη κοινωνία και «Ερευνητικές Μέθοδοι» που πραγματεύεται τις επιστημολογικές προσεγγίσεις στο περιβάλλον, ενώ η συνεργασία με το Τμήμα Επιστημών της Θάλασσας του Πανεπιστημίου Αιγαίου προσφέρει στους φοιτητές του τμήματος Περιβάλλοντος δυνατότητα διευρύνουν τις γνώσεις και στο πεδίο των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

Στον ΤΠΜΕ, η εικόνα παρουσιάζει τα ίδια περίπου χαρακτηριστικά με αυτόν του ΤΔΟ. Τα μαθήματα που προσφέρονται στα πρώτα έτη είναι σε μεγάλο βαθμό κοινά, αλλά υπάρχουν μικρές διαφοροποιήσεις στα μεγαλύτερα έτη. Μαθήματα που προσφέρονται από το τμήμα Περιβάλλοντος και δεν προσφέρονται στο τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων είναι αυτά της «Υδατικής Χημείας», της «Ενεργειακής Ανάλυσης» και των «Φυσικοχημικών Μετασχηματισμών στην Ατμόσφαιρα», ενώ αντίστροφα το τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων προσφέρει μια σειρά μαθημάτων μηχανικής όπως «Αναβάθμιση και Αποκατάσταση Φυσικών Πόρων», «Εδαφομηχανική», «Ειδικά Θέματα Τεχνολογίας Αντιρρύπανσης» «Εγγειοβελτιωτικά Έργα» κ.α..

Παραδοτέο ΠΕ 1.1: Έκθεση Διεθνών Τάσεων Εκπαιδευτικών Πρακτικών

Τέλος στον ΤΓΠΣ στο τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών πόρων προσφέρονται επιπλέον μαθήματα όπως τα «Οικοτουρισμός», «Οικονομική Γεωγραφία», «Διοίκηση Επιχειρήσεων», «Επιχειρησιακή Έρευνα», «Τεχνοοικονομικές Μελέτες», και «Περιβαλλοντική Πολιτική», ενώ το τμήμα Περιβάλλοντος προσφέρει μεγαλύτερο αριθμό μαθημάτων σχετικά με τα οικονομικά του περιβάλλοντος.

Συμπερασματικά, τα δύο τμήματα παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες ως προς την δομή των σπουδών που προσφέρουν και οι απόφοιτοί τους θα αποτελούν στο μέλλον ανταγωνιστικές ομάδες στην αγορά εργασίας. Το τμήμα Διαχείρισης και Φυσικών Πόρων λόγω του μεγαλύτερου χρόνου σπουδών προσφέρει ένα σαφές προβάδισμα στους αποφοίτους τους, καθώς επίσης και λόγω του καλά σχεδιασμένου προγράμματος σπουδών του. Ποσοτικά, τα μαθήματα που προσφέρονται από το τμήμα Περιβάλλοντος θα είναι πάντα λιγότερα, συνεπώς σημαντική είναι η ποιοτική ενδυνάμωση του προγράμματος σπουδών ως προς τα πεδία που καλύπτονται, το περιεχόμενο και την διδασκαλία των μαθημάτων.

*Τμήμα Περιβαλλοντικών Μηχανικών – Δ.Π.Θ.
Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος- Πολυτεχνείο Κρήτης*

Το τμήμα Περιβαλλοντικών Μηχανικών στο Δ.Π.Θ., όπως και αυτό του Πολυτεχνείου Κρήτης αποτελούν τμήματα με συναφές αντικείμενο σπουδών, αλλά με εντελώς διαφορετική προσέγγιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων. Οι περισσότερες ομοιότητες μεταξύ των τμημάτων αυτών, όπως είναι αναμενόμενο εντοπίζονται στον ΤΠΜΕ του τμήματος Περιβάλλοντος, όπου το σύνολο των μαθημάτων που προσφέρει υπερκαλύπτεται.

Τα τμήματα Μηχανικών Περιβάλλοντος προσφέρουν επίσης μία σειρά μαθημάτων που εντάσσονται στους ΤΔΟ και ΤΓΠΣ. Τα μαθήματα αυτά είναι κατά πολύ λιγότερα από αυτά που προσφέρονται στο τμήμα περιβάλλοντος, αλλά παρουσιάζουν ενδιαφέρον ως προς το περιεχόμενό τους, κυρίως όσον αφορά τον ΤΓΠΣ. Συγκεκριμένα και στα δύο τμήματα προσφέρεται το μάθημα της «Κοινωνιολογίας», που καλύπτεται μερικώς μόνο σήμερα στο τμήμα Περιβάλλοντος από το μάθημα «Κοινωνία και Περιβάλλον». Επίσης ενδιαφέρον για το τμήμα Περιβάλλοντος παρουσιάζει και το μάθημα της «Περιβαλλοντικής Κοινωνικής Ψυχολογίας», το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει ουσιαστικό εφόδιο σε απόφοιτους με ενδιαφέρον στην Περιβαλλοντική Πολιτική.

Συγκεντρωτικά, τα τμήματα Περιβαλλοντικών Μηχανικών προσφέρουν σπουδές σε έναν από τους τομείς στο τμήμα Περιβάλλοντος και όπως είναι αναμενόμενο με μεγαλύτερο βάθος και διαφορετικό στόχο, τόσο ως προς τις σπουδές, όσο και επαγγελματικά.

3.2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΔΙΕΘΝΗ ΧΩΡΟ

Τα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν από την ανάλυση των οδηγιών σπουδών των παραπάνω πανεπιστημίων αφορούν τρία επίπεδα, το επίπεδο της κατεύθυνσης των σπουδών, το επίπεδο της οργάνωσης των σπουδών και τέλος, το επίπεδο του περιεχομένου των σπουδών. Το πρώτο επίπεδο αφορά την κατεύθυνση των σπουδών των πανεπιστημίων του εξωτερικού, τόσο ως προς τρόπο προσέγγισης του Περιβάλλοντος, όσο και τον βαθμό εξειδίκευσης τους. Το δεύτερο αφορά την οργάνωση των μαθημάτων σε έναν πρόγραμμα σπουδών και τις εκπαιδευτικές πρακτικές που εφαρμόζονται και το τρίτο αφορά τα μαθήματα τα οποία προσφέρονται στα αντίστοιχα και συναφή τμήματα του εξωτερικού. Τα συμπεράσματα παρουσιάζονται αναλυτικά παρακάτω.

Συμπεράσματα τα οποία αφορούν την κατεύθυνση των σπουδών

Η εξέταση των προγραμμάτων σπουδών των πανεπιστημίων του εξωτερικού, οδηγεί σε κάποια βασικά συμπεράσματα σχετικά με τον τρόπο προσέγγισης του περιβάλλοντος στους τίτλους σπουδών Environmental Studies και Environmental Science, καθώς και σχετικά με τον βαθμό ειδίκευσης των σπουδών.

Η οργάνωση των σπουδών στα πανεπιστήμια του εξωτερικού, οδηγεί σε μεγαλύτερη ειδίκευση, από αυτή του τμήματος Περιβάλλοντος. Οι σπουδές στα πανεπιστήμια του εξωτερικού είναι δομημένες έτσι ώστε να παρέχουν βασικές γνώσεις για όλο το εύρος των περιβαλλοντικών ζητημάτων, αλλά τελικά να καταλήγουν στην προσφορά εφοδίων για συγκεκριμένα επιστημονικά πεδία. Το γεγονός αυτό γίνεται εμφανές, τόσο από τις εσωτερικές κατευθύνσεις, όσο και από την κατάταξη των μαθημάτων, που προσφέρονται ανά τίτλο σπουδών και πανεπιστήμιο, στους αντίστοιχους τομείς του τμήματος Περιβάλλοντος (Παράρτημα). Η κατάταξη αυτή των μαθημάτων παρουσιάζει χαρακτηριστικά την συσσώρευση μαθημάτων σε έναν ή δύο από τους αντίστοιχους

Παραδοτέο ΠΕ 1.1: Έκθεση Διεθνών Τάσεων Εκπαιδευτικών Πρακτικών

τομείς, στα περισσότερα πανεπιστήμια. Η εξέταση των οδηγών σπουδών των πανεπιστημίων του εξωτερικού, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των τίτλων σπουδών, παρόλο που προσφέρουν μία σειρά μαθημάτων τα οποία καλύπτουν την διεπιστημονική διάσταση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, καταλήγουν σε ειδίκευση σε ένα συγκεκριμένο πεδίο.

Αντίθετα το τμήμα Περιβάλλοντος προσφέρει μια σειρά μαθημάτων τα οποία καλύπτουν το μεγαλύτερο εύρος των προσεγγίσεων του περιβάλλοντος. Το γεγονός αυτό ωστόσο, δεν αποδυναμώνει ουσιαστικά το τμήμα σε σχέση με την εμπάθυνση που προσφέρει σε κάθε τομέα. Παρόλο που εντοπίζονται μαθήματα σε ξένα πανεπιστήμια, τα οποία δεν προσφέρονται από το τμήμα σε όλους τους τομείς, οι διαφορές δεν είναι τόσο έντονες. Το γεγονός αυτό αποτελεί πρωτοτυπία του τμήματος Περιβάλλοντος αλλά και ουσιαστικό προτέρημα των αποφοίτων του, καθώς η διεπιστημονικότητα είναι αναγκαία για την επίλυση των επιστημονικών προβλημάτων.

Ένα δεύτερο συμπέρασμα σχετικά με την κατεύθυνση των σπουδών αφορά την συνάφεια μεταξύ του τμήματος Περιβάλλοντος και των πανεπιστημίων που προσφέρουν τίτλους σπουδών Environmental Studies και Environmental Science. Από την ανάλυση των οδηγών σπουδών προκύπτει ότι το τμήμα Περιβάλλοντος παρουσιάζει μεγαλύτερη συνάφεια με τον τίτλο σπουδών Environmental Science, από αυτόν των Environmental Studies.

Οι τίτλοι σπουδών των Environmental Studies προσφέρουν κατά κύριο λόγο περισσότερα μαθήματα και κατευθύνσεις στον αντίστοιχο ΤΓΠΣ, καθώς επίσης προσεγγίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό την ηθική, θρησκευτική, ιστορική και ανθρωπολογική διάσταση του περιβάλλοντος (π.χ. State University of New York), χωρίς ωστόσο το γεγονός αυτό να αποτελεί κανόνα για όλα τα πανεπιστήμια. Χαρακτηριστικά στο πανεπιστήμιο του Middlebury προσφέρεται η κατεύθυνση Environmental Perspectives, η οποία εμπεριέχει τις υποκατευθύνσεις Creative Arts, Environmental History, Environmental Nonfiction, Literature, Religion, Philosophy, and the Environment.

Οι τίτλοι σπουδών Environmental Science προσφέρουν σπουδές που προσεγγίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό το τμήμα, αφού ακόμη και αν επικεντρώνονται στον ΤΓΠΣ, τα μαθήματα τα οποία προσφέρουν αφορούν περισσότερο την πολιτική και τα οικονομικά του περιβάλλοντος και λιγότερο την κοινωνιολογική, ηθική ή ιστορική προσέγγιση. Η

Παραδοτέο ΠΕ 1.1: Έκθεση Διεθνών Τάσεων Εκπαιδευτικών Πρακτικών

κατεύθυνση των σπουδών σε αυτούς τους τίτλους αφορά περισσότερο τους ΤΔΟ και ΤΠΜΕ.

Πρέπει να σημειωθεί ότι τα παραπάνω χαρακτηριστικά δεν παρουσιάζονται στο σύνολο όλων των πανεπιστημίων και δεν αποτελούν κανόνα, κάτι το οποίο γίνεται προφανές και στο συνημμένο παράρτημα. Παρόλα αυτά οι κατευθύνσεις είναι έντονες όταν εξεταστούν συγκριτικά τα δύο σύνολα μεταξύ τους.

Συμπεράσματα που αφορούν την οργάνωση των μαθημάτων στο πρόγραμμα σπουδών και τις Εκπαιδευτικές Πρακτικές

Οργάνωση των μαθημάτων στο πρόγραμμα σπουδών

Η οργάνωση ομάδων μαθημάτων αφορά την δόμηση του προγράμματος σπουδών σε πανεπιστήμια όπως αυτό του San Francisco State University. Στο συγκεκριμένο πανεπιστήμιο, τα μαθήματα ομαδοποιούνται όχι βάσει της στενής έννοιας του επιστημονικού πεδίου που καλύπτει ένα μάθημα, όσο βάσει του ρόλου τους στην διαδικασία ερευνητικής προσέγγισης του Περιβάλλοντος. Η οργάνωση δηλαδή των μαθημάτων ακολουθεί λογική πορεία ανάλογη με αυτής της ερευνητικής διαδικασίας. Έτσι π.χ. τα μαθήματα *Geography of Soils, Agriculture and Food Supply, Energy and its Environmental Issues* εντάσσονται κάτω από τον γενικό τίτλο *Resources*, ενώ τα μαθήματα *Field Methods in Geography, Land-Use Planning, Remote Sensing of the Environment I or II, Remote Sensing of Wetlands, Geographic Information Systems, Principles of Environmental Engineering, Environmental Communication on the Electronic Media* κάτω από τον γενικό τίτλο *Applied Methodology/Techniques*.

Η συγκεκριμένη λογική κατάταξης θεωρούμε ότι είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα, για τίτλους σπουδών που αφορούν το Περιβάλλον, μιας και εισάγει τον φοιτητή εξ αρχής στην διαδικασία προσέγγισης περιβαλλοντικών προβλημάτων, καθώς και τονίζει την διεπιστημονική προσέγγιση που απαιτείται για αυτά.

Εσωτερική οργάνωση των μαθημάτων

Η εσωτερική οργάνωση των μαθημάτων αναφέρεται ουσιαστικά στην διεπιστημονική προσέγγιση κατά την διδασκαλία τους. Το ζήτημα της διεπιστημονικής προσέγγισης, όχι μόνο στην αντιμετώπιση ενός περιβαλλοντικού προβλήματος, αλλά και στην διδακτική είναι ένα ζήτημα το οποίο είναι ιδιαίτερα ευρύ και απασχολεί σε μεγάλο βαθμό την επιστημονική κοινότητα. Χαρακτηριστικά το συγκεκριμένο θέμα αποτελεί ένα από τα βασικά πεδία που εξετάζονται στα πλαίσια της ένταξης της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Η ένταξη του περιβάλλοντος στην ανώτατη εκπαίδευση ακολουθεί το διεπιστημονικό παράδειγμα σε όλο τον κόσμο και στο τμήμα Περιβάλλοντος, όπου παρουσιάζεται ουσιαστικά κατά την διδασκαλία ενός εκπαιδευτικού κλάδου – μαθήματος η περιβαλλοντική του διάσταση. Η συγκεκριμένη προσέγγιση απαιτεί ωστόσο εκτενή συντονισμό στον αρχικό σχεδιασμό του προγράμματος σπουδών και του καθορισμού του περιεχομένου των μαθημάτων, για να αποφευχθούν επικαλύψεις και να ενδυναμωθούν συνέργιες μεταξύ των μαθημάτων¹.

Οι ομοιότητες μεταξύ του τμήματος Περιβάλλοντος και ορισμένων από τα ξένα πανεπιστήμια, όπως τα Princeton, University of California Santa Barbara, έγκειται στο γεγονός ότι προσφέρουν μαθήματα τα οποία είναι διατομεακά στην προσέγγισή τους, δηλαδή μαθήματα τα οποία απαιτούν την χρήση εφοδίων από διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους – μαθήματα.

Η προσέγγιση αυτή δεν λείπει από το τμήμα Περιβάλλοντος όπου προσφέρεται το διατομεακό μάθημα «Σπουδαστήριο Περιβάλλοντος», ωστόσο θα μπορούσε να ενδυναμωθεί περισσότερο μετά την ένταξη στο πρόγραμμα σπουδών και μαθημάτων/ων που αφορούν τη περιβαλλοντική πολιτική.

¹ Φλογαίτη, Ε. (1998), Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, *Ελληνικά Γράμματα*, Αθήνα, 318p.
Παραδοτέο ΠΕ 1.1.

Εκπαιδευτικές πρακτικές

Η εξέταση και η ανάλυση των οδηγιών σπουδών των πανεπιστημίων ως προς τις εκπαιδευτικές πρακτικές έγινε βάση της περιγραφής του περιεχομένου των μαθημάτων και για το σύνολο των πανεπιστημίων.

Γενικά οι εκπαιδευτικές πρακτικές δεν διαφέρουν ουσιαστικά από τις εφαρμοζόμενες πρακτικές στον Ελληνικό χώρο, π.χ. δεν βρέθηκε στην αναζήτηση κάποιο πανεπιστήμιο, το οποίο να προσφέρει μαθήματα εξ ολοκλήρου μέσω του διαδικτύου, αν και παρατηρήθηκε ότι παρέχεται η δυνατότητα για εγγραφή στο μάθημα καθώς και παροχή εκπαιδευτικού υλικού μέσω του διαδικτύου. Η πρακτική αυτή είναι κοινή στα πανεπιστήμια των Η.Π.Α. όπου το κάθε μάθημα διαθέτει τον ιστοτόπό του, στον οποίο παρέχονται πληροφορίες για το περιεχόμενο του μαθήματος, οι ώρες και ο τόπος που γίνεται αυτό, σημειώσεις, διαφάνειες παρουσίασης του μαθήματος, εργασίες κ.ο.κ.. αντίθετα στα αγγλικά πανεπιστήμια δεν φαίνεται να συνηθίζεται. Πρέπει να σημειωθεί ότι η ανάπτυξη αυτής της δυνατότητας και στο τμήμα εντάσσεται στα πλαίσια της συγκεκριμένης αναμόρφωσης του προγράμματος σπουδών, υπό την δράση Π.Ε.2.2.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο σχετικά με τις εκπαιδευτικές πρακτικές είναι και το ζήτημα της πρακτικής άσκησης στα πλαίσια των μαθημάτων. Η πρακτική άσκηση στα πλαίσια της διδασκαλίας των μαθημάτων είναι ένας βασικός παράγοντας στην οργάνωση προγραμμάτων σπουδών στα πανεπιστήμια του εξωτερικού. Παραδείγματα τέτοιου πανεπιστημίου είναι τα University of Aberystwyth, όπου προσφέρει σειρά μαθημάτων που αφορούν τις εργασίες πεδίου, αλλά και πολλών άλλων πανεπιστημίων των ΗΠΑ, όπου παρέχουν την δυνατότητα για πρακτική άσκηση σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ). Η οργάνωση των σπουδών στο τμήμα Περιβάλλοντος δεν απέχει από τη συγκεκριμένη πρακτική, αφού προσφέρει μαθήματα τα οποία εμπεριέχουν εργαστηριακές ασκήσεις και ασκήσεις πεδίου, καθώς επίσης και την δυνατότητα στους φοιτητές για «Θερινή Πρακτική Άσκηση» σε δημόσιους, ιδιωτικούς φορείς και ΜΚΟ που ασχολούνται με το περιβάλλον. Η αύξηση των μαθημάτων που εμπεριέχουν πρακτική άσκηση, είναι θεμιτή σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό, κάτι που όμως σε συνδυασμό με τον αριθμό των εισακτέων στο τμήμα θα απαιτούσε σημαντικούς οικονομικούς πόρους και ανθρώπινο δυναμικό.

Συμπεράσματα ως προς το περιεχόμενο των μαθημάτων

Η ανάλυση των οδηγών σπουδών ως προς το περιεχόμενο του μαθήματος, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι παρά την γενική κατεύθυνση των σπουδών στο τμήμα Περιβάλλοντος δεν υπάρχει μεγάλη διαφορά στο περιεχόμενο των μαθημάτων που διδάσκονται. Οι διαφορές οι οποίες παρουσιάζονται αφορούν κυρίως τον ΤΓΠΣ, γεγονός που οφείλεται σε μεγάλο βαθμό και στην κατεύθυνση των σπουδών των τίτλων Environmental Studies. Ειδικότερα τα συμπεράσματα παρουσιάζονται ανά τομέα παρακάτω.

Τομέας Διαχείρισης Οικοσυστημάτων

Ο ΤΔΟ στο τμήμα Περιβάλλοντος φαίνεται παρέχει μαθήματα τα οποία καλύπτουν σχεδόν το σύνολο των πεδίων που εξετάζονται και στα πανεπιστήμια του εξωτερικού. Η οργάνωση των μαθημάτων στο τμήμα Περιβάλλοντος αν και φαίνεται να υστερεί σε μικρό βαθμό, ως προς την ειδίκευση που προσφέρει, σε σχέση με ορισμένα εξειδικευμένα πανεπιστήμια στην Διαχείριση Οικοσυστημάτων αποτελεί ένα ιδιαίτερα πλήρες σύνολο που είναι και ένα από τα δυνατά σημεία του τμήματος.

Συγκεκριμένα τα μαθήματα «Σχεδιασμός Προστατευτέων Περιοχών», «Βιολογική Ποικιλότητα», «Γενετική Πληθυσμών», και «Βιολογία της Διατήρησης» προσφέρουν ευρεία κάλυψη στο πεδίο της βιοποικιλότητας και της διατήρησής της και αποτελούν σε συνδυασμό με τα μαθήματα «Οικοτοξικολογία» και «Οικολογική Εκτίμηση Επικινδυνότητας» ουσιαστικά εφόδια για τους αποφοίτους. Η πληρότητα, όμως του τομέα δεν βασίζεται μόνο σε αυτά τα μαθήματα, αλλά και στην προσφορά μαθημάτων όπως αυτά της «Γεωργίας και Περιβάλλον», «Χερσαία Οικοσυστήματα», «Υδατικά Οικοσυστήματα» που καλύπτουν ένα ακόμη ευρύ φάσμα αντικειμένων καθώς και των μαθημάτων τα οποία προσφέρονται από το τμήμα Επιστημών της Θάλασσας και αφορούν στο μεγαλύτερο μέρος ζητήματα διαχείρισης οικοσυστημάτων.

Η ανάλυση των προγραμμάτων των πανεπιστημίων του εξωτερικού οδηγεί στο συμπέρασμα ότι μαθήματα τα οποία δεν προσφέρονται στο τμήμα αφορούν κυρίως, αρκετά εξειδικευμένες γνώσεις και παρέχονται από ορισμένα μόνο πανεπιστήμια, όπως τα Εντομολογία, Ερπετολογία κ.ο.κ.. Ωστόσο, πεδία τα οποία θα μπορούσαν να

αναπτυχθούν στο τμήμα τόσο σε προπτυχιακό όσο και μεταπτυχιακό επίπεδο είναι τα: «Οικοσυστημικές Λειτουργίες» και «Οικολογία Αποκατάστασης» (Restoration Ecology).

Τομέας Περιβαλλοντικής Μηχανικής και Επιστήμης

Ο ΤΠΜΕ είναι επίσης ένας τομέας ο οποίος παρουσιάζεται σε μεγάλο βαθμό πλήρης ως προς τα αντικείμενα τα οποία καλύπτουν τα προσφερόμενα μαθήματα. Το γεγονός αυτό οφείλεται εν μέρει και στο γεγονός ότι αρκετά πανεπιστήμια με τίτλους σπουδών είτε Environmental Studies, είτε Environmental Science δεν προσφέρουν μαθήματα που αφορούν την διαχείριση πόρων και αποβλήτων και κατά συνέπεια προσφέρουν πιο εξειδικευμένα μαθήματα σε πεδία τα οποία καλύπτονται από τα μαθήματα «Φυσική Γεωγραφία» και «Γεωλογία».

Τα μαθήματα που προσφέρονται στον ΤΠΜΕ στα πανεπιστήμια του εξωτερικού, οργανώνονται τις περισσότερες φορές γύρω από συγκεκριμένα πεδία, όπως π.χ. την χημεία και την γεωλογία στο University of Southern California και την διαχείριση νερού και ενέργειας στο University of Colorado και είναι αρκετά εκτενή ως προς αυτά.

Το σύνολο των μαθημάτων τα οποία προσφέρονται στο τμήμα Περιβάλλοντος καλύπτει τα πεδία που εξετάζονται στα πανεπιστήμια, με αρκετή εμβάθυνση. Τα πεδία τα οποία είναι ισχυρά στον συγκεκριμένο τομέα είναι αυτά της διαχείρισης πόρων και αποβλήτων, το οποίο δεν καλύπτεται σε αρκετά πανεπιστήμια του εξωτερικού, και της ενέργειας. Αντίθετα το πεδίο της χημείας παρόλο που προσφέρει αρκετά μαθήματα παρουσιάζει ένα σημαντικό κενό στην οργανική χημεία..

Ένα πεδίο του ΤΠΜΕ το οποίο εμφανίζεται σε αρκετά πανεπιστήμια του εξωτερικού, αλλά δεν καλύπτεται από μαθήματα στο τμήμα Περιβάλλοντος είναι αυτό της Περιβαλλοντικής Υγιεινής, το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει στόχο για την ανάπτυξη του ΤΠΜΕ.

Τομέας Γεωγραφίας και Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού

Ο ΤΓΠΣ παρουσιάζει τις περισσότερες ελλείψεις σε σχέση με τους τομείς του τμήματος. Ο συγκεκριμένος τομέας παρόλο που φαίνεται αδύναμος σε σχέση με τους άλλους δύο τομείς του τμήματος σε σχέση με τους αντίστοιχους τομείς σε πανεπιστήμια του εξωτερικού έχει ορισμένα ισχυρά σημεία..

Τα πεδία τα οποία είναι ισχυρά σε σχέση με τα πανεπιστήμια του εξωτερικού, αφορούν τα οικονομικά του περιβάλλοντος καθώς και της Τηλεπισκόπησης και ΣΓΠ, όπου καλύπτονται εκτενώς από τα προσφερόμενα μαθήματα του τμήματος. Σημαντικό σημείο είναι επίσης η προσφορά των μαθημάτων του «Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού» και της «Χωροταξίας», τα οποία καλύπτουν σε ικανοποιητικό βαθμό τα αντίστοιχα μαθήματα σε πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Ωστόσο, ο συγκεκριμένος τομέας υστερεί σημαντικά στα πεδία της Περιβαλλοντικής πολιτικής και της Κοινωνιολογίας του περιβάλλοντος, πεδία τα οποία θα αποτελούσαν ουσιαστικά εφόδια στους αποφοίτους του τμήματος, καθώς επίσης και σε ζητήματα Περιβαλλοντικής ηθικής. Τα πεδία αυτά είναι ιδιαίτερα σημαντικό αναπτυχθούν στο τμήμα τόσο για την διασφάλιση της διεπιστημονικής φυσιογνωμίας του τμήματος, όσο και λόγω της πρακτικής χρησιμότητας τους στους αποφοίτους που έχουν να αντιμετωπίσουν ζητήματα επίλυσης κοινωνικών συγκρούσεων. Στην ίδια λογική θα μπορούσε να ενταχθεί στο πρόγραμμα σπουδών και το πεδίο της Περιβαλλοντικής Κοινωνικής Ψυχολογίας.

Πρέπει να σημειωθεί ότι τα συγκεκριμένα πεδία, μπορούν να συμβάλλουν ουσιαστικά στην δυναμική του τμήματος, καθώς επίσης να δημιουργήσουν δυνατότητες συνέργιας με τα Τμήματα «Κοινωνιολογίας», «Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας» και «Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας» τα οποία εδρεύουν επίσης στην Λέσβο, και θα μπορούσαν να λειτουργήσουν επικουρικά στην ενδυνάμωση των Κοινωνικών προσεγγίσεων του περιβάλλοντος.

4 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Η παραπάνω ανάλυση τεκμηριώνει την ιδιαιτερότητα του τμήματος Περιβάλλοντος ως προς την κατεύθυνση των σπουδών που προσφέρει. Η οργάνωση του προγράμματος σπουδών, η οποία χαρακτηρίζεται από μία ισορροπημένη ανάπτυξη των διαφορετικών επιστημονικών προσεγγίσεων, αποτελεί εγγύηση του διεπιστημονικού του χαρακτήρα και ισχυρό σημείο του τμήματος και των αποφοίτων του, σε σχέση με τα πανεπιστήμια του εξωτερικού. Το χαρακτηριστικό αυτό, βασικό στοιχείο στα εφόδια ενός Περιβαλλοντολόγου, είναι και η ειδοποιός διαφορά με τους αντίστοιχους τίτλους σπουδών σε πανεπιστήμια του εξωτερικού, όπου η οργάνωση των σπουδών τείνει στην εξειδίκευση των αντικειμένων που διδάσκονται.

Το γεγονός αυτό γίνεται ακόμη πιο ισχυρό, λόγω του ότι το τμήμα δεν υστερεί ως προς την εμβάθυνση την οποία προσφέρει σε κάθε ένα από τα αντικείμενα τα οποία πραγματεύεται. Ωστόσο, η τόσο η δομή όσο και το περιεχόμενο των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών μπορούν να υποστούν βελτιώσεις.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί το τμήμα μπορεί να αναπτύξει με ταυτόχρονη συγχώνευση και επαναξιολόγηση μαθημάτων νέα πεδία σε κάθε τομέα στο προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο σπουδών. Τα πεδία αυτά ανά τομέα είναι: Οικολογία αποκατάστασης (Restoration Ecology) για τον ΤΔΟ, Οργανική Χημεία και Περιβαλλοντική Υγιεινή για τον ΤΜΠΕ και Περιβαλλοντική Κοινωνιολογία, Περιβαλλοντική Πολιτική, Περιβαλλοντική Ηθική και Περιβαλλοντική Κοινωνική Ψυχολογία για τον ΤΓΠΣ.

Από τα παραπάνω γίνεται προφανές ότι έμφαση κατά την ανάπτυξη του νέου προγράμματος σπουδών πρέπει να δοθεί στον ΤΓΠΣ. Επίσης, από την ανάλυση των τόσο των πανεπιστημίων του εξωτερικού όσο και των συναφών ελληνικών, προκύπτει ότι τα πεδία της Περιβαλλοντικής Πολιτικής και της Περιβαλλοντικής Κοινωνιολογίας συγκεντρώνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον, και κατά συνέπεια θα μπορούσαν να αποτελέσουν τους χρονικά εγγύτερους στόχους του τμήματος.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να τονιστεί, ότι η ένταξη των συγκεκριμένων πεδίων στο πρόγραμμα σπουδών, θα πρέπει να περιλαμβάνει και την διδασκαλία των αντίστοιχων εργαλείων που αφορούν τόσο την έρευνα, όσο και την εφαρμογή τους των πεδίων αυτών στον Ελλαδικό χώρο.

Παραδοτέο ΠΕ 1.1: Έκθεση Διεθνών Τάσεων Εκπαιδευτικών Πρακτικών

Τέλος, με τη ένταξη των πεδίων αυτών στο πρόγραμμα και ιδιαίτερα αυτού της περιβαλλοντικής πολιτικής, μπορεί να δημιουργηθεί στο μέλλον κατάλληλη δυναμική για την ανάπτυξη περισσότερων διατομεακών μαθημάτων και την οργάνωση του προγράμματος σπουδών σε οριζόντιο διατομεακό επίπεδο. Μια τέτοια οργάνωση θα μπορούσε να εγκαθιδρύσει ή/και να ενδυναμώσει δεσμούς συνέργειας τόσο στο εσωτερικό του τμήματος, όσο και στην σχέση του τμήματος με τις υπόλοιπες πανεπιστημιακές μονάδες στο νησί της Λέσβου.

5 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ